

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 7/

ב"ה

בבית הדין הרבני האזורי תל אביב יפו 1249878

לפני כבוד הדיינים:

הרב אריה אוריאל

(ע"י ב"כ עו"ד מאיר בר-מוחא)

המבקשת: פלונית

(ע"י ב"כ עו"ד לירן פרידלנד)

נגד
המשיב: פלוני

הנדון: העברה/פסילה של הרכב או דיין

החלטה

לשלח ביה"ד הוגשה בקשת ב"כ האישה לפסילת הרכב. נימוקי הבקשה כדלהלן:

- בהחלטה מיום 28.06.2020 כתב ביה"ד כי ב"כ האישה ממחזר את טענותיו לעיתים בסגנון הגובל בדמגוגיה. (בהחלטה המקורית, ישנה הפניה לבקשה נשואת ההחלטה - סעיף 3. אולם בציטוט ההחלטה בבקשה הושמטה הפניה זו)
- לטענת ב"כ האישה, דברים אלו " פוגעים מעליבים מבזים ומכפישים".
- לדבריו עולה חשש כי ביה"ד כבר גיבש דעה שלילית קדומה כלפי ב"כ האישה.
- בסעיף 12 לבקשה טוען ב"כ האישה כי ב"כ בעל ניצל את דברי ביה"ד והגיש בקשה בה נאמר כי ביה"ד קבע כי סגנון ב"כ האישה הוא דמגוגי. עוד נכתב בסעיף זה (צילום):

• לנוחות בית הדין אף צורפה בקשת המשיב בה השתמש בכינוי בו השתמש כבי ביה"ד - מסומן באות א'

ה. בסעיף 14 לבקשה נכתב (צילום) -

חשש כבד מקוון בלב ב"כ המבקשת הח"י"מ כי לקביעה זו יש קביעה קדומה או הטיה או קשר כלשהוא לייצוג של הח"י"מ בערעור כלפי הרכב זה בתיק אחר (שבשלב זה לא מוזכר שם התיק אך וודאי הוא ידוע לדיונים) ובו בוטל פסק הדין של הרכב זה ביטול מדעיקרו, תוך ביקורת כלפי התנהלות הרכב זה באותו עניין, אחרת מה ההיגיון לכנות פרקליט "כדמגוגי"?

להלן החלטת ביה"ד:

בקשת ב"כ האישה לפסילת הרכב אינה מתקבלת.

להלן נימוקי ההחלטה:

סעיף 19א(א) לחוק הדיינים תשט"ו-1955 קובע:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"דיין לא ישב בדין אם מצא... כי קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט".

המבחן לבחינת בקשה לפסילה בשל טענה למשוא פנים, הוא מבחן אובייקטיבי ולא מבחן או תחושה סובייקטיבית של הטוען לפסלות.

כך עולה מדברי השופט בדימוס אהרן ברק, בע"א 401/06, (פורסם במאגרים המשפטיים):
"אפילו טוען בעל דין נגד שורת החלטות דיוניות – ולא רק נגד החלטה אחת, אין בכך כדי ליצור עילת פסלות".

אפשר שבראייתה של המערערת נוצר חשש, כי ההחלטות שקיבל הרשם בהליך מצביעות על קיום משוא פנים כלפיה, אולם חשש זה אינו יוצא מכלל חשש סובייקטיבי גרידא, שאינו מקים עילת פסלות (ר' מרזל לעיל בע"מ 114-115; ע"פ 82/5 אבו חצירא נ' מדינת ישראל, פ"ד לו(1) 247, 250; רע"א 287/88 מנוף סיגנל חברה לפיננסים והשקעות בע"מ נ' סליימה, פ"ד מד(3) 758, 760).

אשר על כן, לא שוכנעתי כי ההחלטות שקיבל הרשם בתיקים מעוררות אפשרות ממשית לקיום משוא פנים כלפי המערערת, היינו אותה אפשרות ממשית לכך שהרשם גיבש לעצמו עמדה סופית באופן שאין עוד טעם בהמשך ההליכים בפניו (בג"ץ 2148/94 גלברט ואח' נ' כבוד נשיא בית המשפט העליון ואח', פ"ד מח(3) 573, 605).

הגדרת "חשש ממשי למשוא פנים במשפט" הקבוע בחוק הנזכר כקריטריון לפסילה, מתבררת פסק דינו של בית הדין הגדול מיום ה' ניסן תשע"ו (13/04/2016) בתיק 1071670/1 שבו כתב הרה"ג הרב אליהו היישריק שליט"א:

"סעיף 19א(א), העוסק במניעת של הדיין לשבת בדין מחשש לייחס סובייקטיבי מסוים בין הדיין לבעל הדין. בחלק זה על הטוען לפסלות להוכיח כי: "קיימות נסיבות שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי למשוא פנים בניהול המשפט". במקרה זה נדרש להכריע ולקבוע את "אופיין וצבען" של העובדות. לא לשווא הדגיש המחוקק את הרף המתבקש לשם כך "שיש בהן כדי ליצור חשש ממשי", כלומר חשש סתם לא יוכל להיכנס תחת הגדרה זו. מה הוא אותו "משוא פנים" עליו דיבר המחוקק?..... 'משוא פנים' הוא למעשה כאשר השופט או דיין מתנהג בניהול המשפט העומד לפניו בנטייה ברורה לטובת צד אחד. קביעה כזו, במידה ותהיה, תוביל לטענה שהמשפט אינו משפט צדק ואולי אף אינו משפט כלל, כמשמעותו. זאת משום שהמסקנה היא כי לאותו דיין היה "מניע" משלו לניהול המשפט ולתוצאותיו ולא המניע של עשיית צדק ומשפט אמת. טענת 'משוא פנים' כלפי שופט או דיין, היא בעצם קריאת הפרכת חזקת הכשרות של המעשה השיפוטי כלפיו. הצבת האשמה חמורה כזו דורשת נטל ההוכחה המוטל במלואו על הטוען לקיומה, בוודאי כאשר לא נטען בבירור מה הוא אותו 'מניע', שלדעת הטוען, יהיה לדיין בעשותו כן. ברור קביעה כזו, מחייבת קבלת נתונים וראיות שהפרשנות להם אינה ניתנת לשני פנים אלא מובילה באופן ברור רק להסבר אחד ולמסקנה אחת סבירה. כל עוד דרגה כזו של ראייה אינה מוצגת בפניו לא נוכל לערער את חזקת כשרותו של היושב על מדין. אין כל סיבה לעשות כך לגבי כל אדם ובוודאי שלא כלפי שופט או דיין, שמלכתחילה הציווי ההלכתי והחוק האזרחי מטילים עליהם מטלה זו כבסיס למילוי תפקידם.

מאחר שבהגדרת "משוא פנים" עסקינן, יש לבדוק בזהירות המתבקשת ובעין אובייקטיבית את מעשי האדם, וח"ו שלא תהא "יד קלה על הדק" המסקנות... יש לכבד החלטות ביה"ד הרבני ככל החלטות של כל ערכאה משפטית בישראל, גם כאלה שאינן תואמות לרצונו או ציפיותיו של צד זה או אחר. כך הוא טבעם של דברים, ביה"ד וביהמ"ש הם מקומות שבהם על דרך הכלל כמחצית יצאו מרוצים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והמחצית האחרת לא כך. אך ודאי שלא יעלה על הדעת כי משום שהחלטה מסוימת או פס"ד של אותה ערכאה משפטית אינו לרוחו של צד זה או אחר, הוא מיד יתלה באותה ערכאה שאינה צד כלל בעניין, כאילו היה הדבר משום "משוא פנים". הליכה בדרך זו היא מסוכנת ויש בה משום פגיעה ואפגועה אנושה באושיות המשפט והצדק. הדיין או השופט ממונה על עשיית צדק ומשפט והוא מואמן בתפקיד זה ועושה אותו באמונה. ולכן, טרם שמעלים טענה חמורה כנגד הדיין או השופט למשוא פנים – ללא שמגבים אותה בעובדות חד משמעיות – יש לחשוב יותר מפעמיים. רשאי בעל דין בהחלט לערער על כל החלטה אך יש לשמור על הדרך הראויה. אסור שתהא "יד קלה על הדק הפה" המשמיע טענות ולהציג את הדברים בצורה מכובדת הראויה לערכאה שיפוטית".

בנידון דידן, מעיון בבקשת הפסילה, הרי שבהתאם למכלול ההגדרות המשפטיות שניתנו לסעיף 19א(א) לחוק הדיינים, לא נמצאה הצדקה להיעתר לבקשה.

ב. למעלה מהצורך יובהר כי ביה"ד לא גיבש דעה כלשהי על הצדדים או על באי כוחם. דברי ביה"ד עליהם מתרעם ב"כ האישה התייחסו לדברי ב"כ האישה מיום 23.06.2020 לפיה ביה"ד בהחלטותיו בתיק זה גורם לסגירת שערי בית הדין בפני נשים:

סגירת דלתות ושערי בית הדין בפני נשים להגיש תביעותיהן למזונות (אף ללא שום קשר להליכים אחרים בבית משפט או בבית הדין הרבני) כמוהה כמכה ניצחת עבור כל המלעיוזים על בית הדין הרבני ("טוב לגברים"), מה גם שיהיה בכך משום התעלמות מהוראת דין.

ג. ביה"ד אינו יכול להתייחס לטענה כי ב"כ המשיב ניצל את הערת ביה"ד, משוב שלמרות שנכתב כי צורפה בקשת המשיב כנספח א – לא צורף או לא נסרק כל מסמך.

ד. בלבו של ב"כ האישה מקונן חשש כבד, כמתואר לעיל סעיף ד. דא עקא, הנסיבות המתוארות אינן נכונות. לא הוגש כל ערעור לביה"ד הגדול ע"י ב"כ האישה כנגד מותב דידן בתיק אחר. נראה כי כוונתו לערעור שהוגש כנגד הרכב קודם. הדיין כותב שורות אלה כלל לא היה מודע לערעור על החלטת ההרכב הקודם בתיק אחר – עד שב"כ האישה עורר זאת. מכל מקום, המחשבה כאילו ביה"ד מחליט בתיק אחד מתוך "קביעה קדומה או הטיה או קשר כלשהו" על סמך הליכים בתיק אחר – אין לה כל בסיס ולא בדל של אמת.

ה. וזאת למועדי, סעיף 19א בתקנות הדיון העוסק בחשש למשוא פנים, עוסק בדין "אוהב" ו "שונא" בין ביה"ד לאחד מבעלי הדין, הדיין מסתלק מלדון בתיק זה (שו"ע חו"מ סימן ז סעיף ז). אולם במקרה בו ישנו חשש כזה ביחס שבין ביה"ד למייצג של אחד הצדדים – ונדגיש שוב שבתיק שלפנינו אין כל חשש כזה – מי נדחה מפני מי?

כתב בשו"ת הרמ"א סימן קד

"בנדון שהמורשה של הנתבע פסול עם דינו של התובע, נראה נמי דינא הכי, דאע"ג דאיכא למימר מאחר שנתרצו לדון בזה בורר וכל זמן שלא נבררו הדיינים יכולים לחזור בהן הרי הרשות ביד שניהם לחזור, ואם קבלו קנין ונבררו הדיינים באופן שאינם יכולים לחזור מן הדיינים, א"כ דיין כל אחד מהן הרי הוא כעדיו. על כן לא יוכל הנתבע לברור מורשה לפסול דיין של חבריו...וע"כ צריך הנתבע ליקח מורשה אחר מאחר שכבר נבררו הדיינים. ואם לא נבררו עדיין ועדיין יכולים לחזור בו שיוכל התובע

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לומר לא אדון בזה בורר ויוכל לתבעו לפני דיינים, אבל לא יוכל להכריח הנתבע לעמוד לפני זה בורר שלו.

על פי דברי הרמ"א הללו, הסיק ביה"ד הגדול (ערעור 1-13-002793529 גרייף נ' גרייף תשס"ה) – "כל אימת שהדיין נקבע תחילה, ואח"כ לקח התובע מורשה אשר נמצא ביחסי פסלות מול הדיין, יכול הנתבע לומר- לא אדון עם מורשה של התובע כדי שלא ייפסל דיין שלי."

כידוע, לבתי הדין בישראל מעמד של דיין קבוע. ראה הרה"ג אברהם שרמן, ספר הזיכרון לרב שלה רפאל, עמוד תקמ"ד.

וכתבו עוד בפסק דין המוזכר:

שנאה או יחסי איבה בין עורך דין לבין שופט, הינם בגדר של ענין אישי ממש. לפיכך, בנסיבות רגילות, על עורך הדין להסתלק מן הדין. אין כל בסיס לדרישה שיחסי השנאה של עורך דין כלפי דיין יביאו לפסילתו של הדיין.

מסקנה דומה עולה מסעיף 53ב(א) לחוק לשכת עורכי הדין התשכ"א-1961:

"התבקש עורך דין לקבל על עצמו לייצג צד בהליך בבית משפט, ויש לו יסוד להניח כי קבלת הייצוג תביא לכך שהשופט שנקבע לדון באותו הליך לא ישב בדין בשל התקיימות עילה מעילות הפסלות המפורטות להלן, לא יקבל על עצמו את הייצוג אלא אם כן ההליך הוא הליך קשור להליך קודם שבו ייצג עורך הדין את אותו צד או שבית המשפט התיר את הייצוג לפי בקשה שהגיש עורך הדין"

(הוראה דומה נקבעה בסעיף 9א לתקנות הטוענים הרבניים)

ועיין בפסקי דין של בתי הדין הרבניים בישראל חלק יא עמוד 314:

"והנה בכל מה שהעלנו ובררנו בענין שונא, הדברים אמורים כאשר בעל הדין עצמו הוא אוהב או שונא. בא כח האשה טען כי מאחר ושלוחו של אדם כמותו הרי גם לגבי המורשה יש לדון דין הנ"ל. ואף שהדבר מביא לידי גיחוך, דאם הוא חושש כי חס ושלום ביה"ד יטה הדין, הרי מחובתו להסתלק מלייצג"

כן פסק נשיא ביה"ד הגדול, הרה"ג ש"מ עמאר שליט"א בערעור (1-64-033260761) של עו"ד שביקש לפסול את ראש הרכב ביה"ד הרבני פתח תקוה, שעמו היה לו סכסוך אישי:

"יחסי פסלות בין עורך דין לבין דיין אינם מובילים בהכרח לפסלות הדיין... על עורך הדין לפסול עצמו מלקבל את הייצוג בתיק".

מהמקובץ בסעיף זה עולה, כי אם היה חששו של ב"כ האישה כלפי ביה"ד נכון, היה עליו להימנע מייצוגה לפנינו.

אולם כבר נאמר כי זהו חשש שווא. אין לביה"ד דבר ולא חצי דבר כנגד או בעד מי מיחידי הצדדים או מבאי כוחם. על כן אין כל מניעה מקיום הדיון כפי שנקבע בנושא זכות האישה למזונות זמניים.

ניתן ביום ().

הרב אריה אוריאל

העתק מתאים למקור

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

רפאל כהן, המזכיר הראשי